

VŠĮ ‚VILNIAUS SENAMIESČIO ATNAUJINIMO AGENTŪRA‘ 2019 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I BENDROJI DALIS

VšĮ ‚Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūra‘ (toliau Agentūra) steigėja – Vilniaus miesto savivaldybės taryba, kitų dalininkų nėra. Agentūra neturi kontroliuojamų subjektų, o nuosavas kapitalas 2019-01-01 sudarė 15729 Eur, 2019-12-31 – 15668 Eur. Piniginės lėšos, gautos 2019 m. agentūros veiklai 125 000 Eur, - visa suma gauta iš Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto. 2019 metais ilgalaikio turto Agentūra neįsigijo. 2019 m. Agentūros veiklos sąnaudos sudarė 126 809 Eur, iš jų: 112 578 Eur- darbo užmokesčiui, 5429 Eur- patalpų išlaikymui, 4282 Eur ryšių/interneto išlaidoms.

2019 metų veiklos rezultatas (nuostolis) 61 Eur. Nuo įstaigos veiklos pradžios sukauptas nuostolis -27775 Eur. 2019 metų pradžioje ir pabaigoje Agentūroje dirbo 7 darbuotojai.

II VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS 2010-2020 M. STRATEGINIS PLANAS, ĮSTAIGOS VEIKLOS VIZIJA, VERTYBĖS IR TIKSLAI

Planuodama ir įgyvendinama įstaigos veikla, *Agentūra vadovaujasi šiais strateginiais Vilniaus miesto savivaldybės tikslais ir uždaviniais:*

1.5 **TIKSLAS.** Išplėtoti kultūros, sporto, laisvalaikio paslaugų sistema ir sudarytos sąlygos asmens saviraiškai

1.5.1 **UŽDAVINYS.** Plėtoti kultūrinę veiklą ir kultūrinius renginius

1.5.1.4 Užtikrinti valstybės, tradicinių švenčių, etninės kultūros, nematerialaus paveldo tęstinumo tradicijas

2.2 **TIKSLAS.** Efektyviai išnaudotas miesto turizmo potencialas ir padidėję turistų srautai

2.2.1 **UŽDAVINYS.** Išplėtoti viešąją turizmo infrastruktūrą

2.2.2 **UŽDAVINYS.** Sudaryti sąlygas turizmo paslaugų plėtrai

2.2.3 **UŽDAVINYS.** Vykdyti aktyvią Vilniaus miesto turizmo rinkodarą

2.3 **TIKSLAS.** Efektyviai ir tausojančiai naudojamas kultūros paveldo potencialas

2.3.1 **UŽDAVINYS.** Saugoti, tvarkyti ir naudoti kultūros paveldą

2.3.1.1 Tirti miesto kultūros paveldą

2.3.1.2 Parengti ir įgyvendinti konversijos projektus Užupyje ir Paupyje

2.3.1.3 Tvarkyti kultūros paveldo statinius ir vietas

2.3.1.4 Naudoti kultūros paveldo objektus ir teritorijas kultūros renginiams

2.3.1.5 Vykdyti kultūros paveldo prevencinę apsaugą

2.3.2 **UŽDAVINYS.** Saugoti Vilniaus senamiesčio savitumą ir didinti jo patrauklumą

2.3.2.2 Išryškinti Vilniaus istorinio centro architektūrinį urbanistinį savitumą

2.3.2.3 Įgyvendinti projektus, kurie padėtų atgaivinti amatus ir smulkią prekybą istoriniame centre, sukurti sezonines amatų mugių tradicijas

2.3.2.4 Ugdyti Senamiesčio bendruomenę, skatinti bendrijų (pastatų ir teritorijų tikrųjų šeiminių) steigimąsi

2.3.2.5 Parengti ir patvirtinti Senamiesčio valdymo planą

2.4 **TIKSLAS.** Padidėjęs miesto žinomumas ir reikšmingas vaidmuo tarptautiniame kontekste

2.4.1 **UŽDAVINYS.** Aktyviai dalyvauti tarptautinių organizacijų ir kitose tarptautinio bendradarbiavimo iniciatyvose

2.4.2 **UŽDAVINYS.** Formuoti Vilniaus miesto įvaizdį tarptautiniu mastu.

Bendra ilgalaikė Agentūros veiklos vizija - gyvybingas ir patrauklus sostinės gyventojams ir svečiams Senamiestis, *UNESCO Pasaulio paveldo vietovė, kurioje reikliai saugomos autentiškos paveldo vertybės, gaivinamos bei plėtojamos miesto kultūrinės tradicijos ir, tęsiant urbanistinę sostinės raidą, kuriama pažangi šiuolaikinė gyvenamoji aplinka*. Vizija paremta šiomis kultūros ir bendrapilietinėmis vertybėmis:

- paveldosaugos atžvilgiu sąmoninga, atsakinga ir veikli bendruomenė;
- autentiški kultūros paveldo objektai ir kultūrinės tradicijos - nematerialusis paveldas, gaivinamas ir pratęsimas šiuolaikinės kūrybos;
- tarptautinė Vilniaus istorijos, kultūros paveldo vertybių ir tradicijų sklaida.

Įstaigos misija, siekiant ilgalaikių tikslų:

- būti svarbiausia ir patraukliausia institucija vilniečiams (ir Lietuvos piliečiams), vykdančia aktualias neformalaus švietimo, konsultacijų, tyrimų, stebėsenos ir informacinės sklaidos veiklas, skirtas sostinės kultūros paveldo vertybių tausojimui ir garsinimui;
- nuosekliai gerinti ir plėtoti vietos bendruomenių paveldosauginį sąmoningumą, jų įsitraukimą į paveldosaugos procesus bei istorinių pastatų ir aplinkos tvarkybą;
- būti tarp aktyviausių Baltijos jūros ir Šiaurės vakarų Europos regiono UNESCO Pasaulio paveldo objektų tyrimų, informacijos ir komunikacijos tinklo/ sistemos dalyviu.

III ĮSTAIGOS VEIKLA: ATLIKTI IR NUMATOMI DARBAI

Vilniaus įrašymo į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą 25-mečio renginiai

2019 m. sukako 25 metai kaip Vilniaus istorinis centras įtrauktas į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. Ta proga metų pradžioje parengtas specialus proginis logotipas ir **paroda „Vilniaus senamiesčio apsauga ir tvarkyba 1994 – 2019“**, skirta Vilniaus įrašymo į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą 25-mečiui. Parodoje pristatoma Vilniaus senamiesčio išskirtinė visuotinė vertė, Senamiesčio atgaivinimo strategija, Senamiesčio tvarkyba, naujausi restauravimo darbai, palyginimui pateikiama Rygos ir Talino patirtis šioje srityje. Parodos partneriai: ICOMOS Lietuvos nacionalinis komitetas ir Restauratorių sąjunga. Parodą sudaro 12 planšetų (100 x 70 cm) lietuvių ir anglų kalbomis. Paroda buvo eksponuojama Kultūros paveldo mugės „Heritas“ metu gegužės 3 – 4 d., Europos paveldo dienų atidarymo renginyje Sapiegų rūmuose rugsėjo 19 d., Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus bibliotekoje lapkričio mėnesį ir Vilniaus miesto savivaldybės vestibulyje gruodžio mėnesį. Proginis logotipas patalpintas agentūros interneto svetainėje ir keletą kartų pasirodė su specialiomis žinutėmis feisbuke.

Šiai progai parengtas naujo formato edukacinis užsiėmimas: **protmūšis „Vilnius – 25 metai UNESCO pasaulio paveldo sąrašė“**, skirtas 9 – 12 klasių moksleiviams. Šie protmūšiai drauge su kitais agentūros siūlomais renginiais įtraukti į Kultūros paso programą. Vienas proginis protmūšis besidominčiai visuomenei surengtas spalio 12 d. renginio „**Vilniaus pasaulio paveldo kelias. UNESCO savaitgalis**“ metu, po agentūros vadovo viešos proginės paskaitos. To paties savaitgalio metu 4-se miesto amatų dirbtuvėse surengti nemokami edukaciniai užsiėmimai visuomenei. Dalyvavo daug žingeidaus jaunimo, smalsių studentų ir senjorų. Kaip ir 2018 m., ištisus metus vyresniųjų klasių moksleiviams skaitytos paskaitos „Vilnius- UNESCO Pasaulio paveldo miestas“.

2019 m. sausio 20 – 21 dienomis agentūros vadovas G. Rutkauskas, kaip vienas iš pagrindinių seminaro pranešėjų dalyvavo Minske vykusiame kultūros paveldo seminare, skirtame Baltarusijos nacionaliniam konkursui „**Įveikintas paveldas**“. Pranešime skirtame 25-osioms Vilniaus įtraukimo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą metinėms, pristatyta 1998 – 2018 m Vilniaus istorinio centro kompleksinės tvarkybos ir gyventojų įtraukimo į šį procesą patirtis.

Gruodžio 19 d. agentūros vadovas G. Rutkauskas dalyvavo LRT laidoje „Laba diena,

Lietuva“, kuri buvo skirta Vilniaus senamiesčio įtraukimo į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą 25-mečiui paminėti. Tą pačią dieną direktorius davė interviu LRT „Panoramos“ laidai.

2017 m. Vilniaus miestas, daugiamečio Agentūros bendradarbiavimo su UNESCO Pasaulio paveldo centru dėka, tapo UNESCO inicijuotos **kelionių** platformos „**Pasaulio paveldo kelionės**“ („World Heritage Journeys“) **dalyviu**, kur buvo įtrauktas į „Romantiškosios Europos“ maršrutą. Norint atkreipti visuomenės dėmesį į šį projektą, 2019 m. sukurtas specialus lipdukas su projekto logotipu ir parengtas **kultūrinis orientacinis žaidimas „Romantiškojo Vilniaus istorijos“**, skirtas įvairaus amžiaus vilniečiams. Bendradarbiaujant su „Go Vilnius“, „**Turizmo diena 2019**“ metu (rugsejo 27 – 28 d.) surengti du teminiai pasivaikščiojimai „Vilnius – UNESCO Pasaulio paveldo miestas“. Kalėdiniu laikotarpiu bendradarbiaujant su Dailių amatų programos galerijomis surengtas **edukacinis orientacinis žaidimas „Kelionė laiku po amatininkų Vilnių“** šeimoms, kurio metu dalyviams buvo pristatyti Vilniaus tradiciniai amatai bei paminėti. Renginyje sulaukta 43 įvairaus amžiaus dalyvių.

Ateinančiais **2020 metais numatyta** tęsti parodos „Vilniaus senamiesčio apsauga ir tvarkyba 1994 – 2019“ eksponavimą Lietuvos ir regiono miestuose – Kaune, Klaipėdoje, Kėdainiuose, Minske, Rygoje, Taline ir Varšuvoje. Tęsiant šį darbą drauge su Ryga ir Talinu, 2021 m. minėsiąs savo 25mečio UNESCO PP sąraše jubiliejus, rengti bendrą regioninę virtualią parodą bei rengti ją palydinčias viešas priemones: paskaitas ir edukacinius žaidimus.

Parama kultūros paveldo statinių tvarkybai

Pagal Strateginio plano uždavinį 2.3.2.2. „Išryškinti Vilniaus istorinio centro architektūrinį urbanistinį savitumą“

Agentūra, kartu su VMSA MŪT departamento specialistais nuo 2013 m. vykdo Vilniaus miesto savivaldybės Tarybos patvirtintą paramos skyrimo daugiabučių gyvenamųjų namų, esančių senamiestyje ir jo apsaugos zonose, **fasadų elementų galimai avarinei būklei likviduoti programą**. Per 2013-2018 metų laikotarpį buvo sutvarkyti 50 pastatų avariniai balkonai. Per šį laikotarpį programos vykdymui savivaldybė skyrė 588 374,23 Eur. Su šia parama sutvarkyti 594 balkonai. 2019 m. savivaldybė suteikė 103 998,56 Eur paramą 2018 m. baigtiems darbams trijų objektų (Birželio 23-os g. 1, Naugarduko g. 53, A. Jakšto g. 3) valdytojams. 2019 m. buvo pateikta 16 prašymų gauti paramą avarinių balkonų tvarkymui (A. Jakšto g. 2, Balstogės g. 8, Gedimino pr. 54, 64, Gėlių g. 7-9, A. Goštauto g. 4, Šaltinių g. 13, Vasario 16-os g. 2, Kaštonų g. 3-5, Kalvarijų g. 9, Klaipėdos g. 2, Naugarduko g. 45, 60, J. Basanavičiaus g. 16, Vivulskio g. 6). 2019 m. Vilniaus miesto savivaldybės Tarybai skyrus papildomai lėšų programos vykdymui ir gruodžio 4 d. Vilniaus miesto savivaldybės Tarybai patvirtinus naują „Dalinio finansavimo skyrimo daugiabučių gyvenamųjų namų, esančių senamiestyje ir jo apsaugos zonoje, fasadų elementų galimai avarinei ar avarinei būklei likviduoti tvarkos aprašą“ buvo pasirašytos sutartys ir dalinai finansuoti tvarkybos darbai A. Jakšto g. 2, A. Goštauto g. 4, Kaštonų g. 3-5, Kalvarijų g. 9 ir vasario 16-os g. 2. Iš viso 2019 metais avarinių balkonų tvarkybai buvo skirta **203 665,16 Eurų ir sutvarkyta 70 avarinių balkonų**. Lyginant su 2018 metais, buvo sutvarkyta 7 objektais mažiau, nes tik metų pabaigoje buvo patvirtinta nauja avarinių balkonų tvarkymui skirta paramos programa ir skirta papildomų lėšų. 2019 m. pastatus administruojančios įmonės ir gyventojų bendrijos pateikė keturiolika prašymų 240 avarinių balkonų tvarkybai 2020 metams, o paramos poreikis būtų **379 tūkst. Eur**.

2019 m. tęsiama paramos gyventojams teikimo programa pagal „**Paramos kultūros paveldo statinių išorės ir jų aplinkos tvarkybai skyrimo tvarkos aprašą**“, parengtą Agentūros kartu su VMS MŪTD ir patvirtintą Vilniaus savivaldybės tarybos 2017 10 11 d. Gyventojams išreiškus norą, buvo pateikta medžiaga dėl 12 tvarkytinų objektų (Klaipėdos g.2 – durų restauravimas, Aušros Vartų g. 20, 22 – stogų ir fasadų tvarkyba, Kauno g. 6 – stogo tvarkyba, Pylimo g. 40 – fasadų tvarkyba, K. Sirvydo g. 5 – fasadų tvarkyba, Tilto g. 12C – fasadų tvarkyba, Vingrių g. 19 – stogo tvarkyba, Kauno g. 2 – stogo tvarkyba, Liejyklos g. 4 –

tvoros ir vartų tvarkyba, Žydų g. 4A – fasadų tvarkyba, Šv. Jono g. 13 – stogo tvarkyba, Šv. Stepono g. – fasadų tvarkyba). Į 2019 metus persikėlė 12 pateiktų prašymų, kuriems dėl lėšų trūkumo 2018 m. nebuvo suteikta parama (K. Kalinausko g. 10 – fasadų tvarkyba, Raugyklos g. 3 – fasado ir stogo tvarkyba, Pranciškonų g. 1 – stogo tvarkyba, Sodų g. 4 0 stogo tvarkyba, Aušros Vartų g. 18 – fasadų tvarkyba, Šv. Mikalojaus g. 7 – fasado ir stogo tvarkyba, Pilies g. 22 – stogo tvarkyba, Pylimo g. 20 – stogo tvarkyba, Užupio g. 4 – fasadų ir stogo tvarkyba, S. Daukanto 2A tvoros ir fasadų tvarkyba). 2019 metais buvo suteikta **141 737 Eurų** parama keturių objektų savininkams, kurie darbus baigė vykdyti 2018 m. Dar keturių pastatų savininkai pabaigė tvarkybos darbus ir pateikė visus dokumentus dėl tvarkybos darbų užbaigimo ir jiems buvo suteikta **153 399,56 Eurų** parama. **Viso 2019 m. suteikta 295 137 Eurų parama 8-ių kultūros paveldo statinių tvarkybai.** 2020 m. numatomų tvarkyti objektų finansinės paramos poreikis būtų apie **1 mln. Eurų.**

2019 m. kovo 20 d. miesto savivaldybės Taryba sprendimu Nr.1-2002 patvirtino „Dalinio finansavimo skyrimo kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo statinių, esančių kultūros paveldo vietovėse, išorės tvarkybai tvarkos aprašą“, kuriuo remiantis galima gauti dalinį finansavimą **kultūros paveldo statinių, kurie yra už senamiėsčio teritorijos ribų, išorės tvarkybai.** Pasinaudoti savivaldybės teikiamu daliniu finansavimu išreiškė norą ir pateikė prašymus 4 pastatų (Kęstučio g. 11, 39 – fasadų ir stogų tvarkyba, Vilniaus g. 9 – fasadų tvarkyba, Jeruzalės g. 45 – fasadų tvarkyba) savininkai, kuriems parama sudarytų **apie 133 t. Eur.**

Remiantis iki 2019 10 01 d. Agentūros sukauptomis gyventojų paraiškomis – viso 41, 2020-aisiais metais **numatoma sutvarkyti apie 20 paveldo objektų už apie 600 tūkst.Eur.**

Senamiėsčio kultūros paveldo stebėseną

Pagal Strateginio plano p. 2.3.1.5. „Vykdyti kultūros paveldo prevencinę apsaugą“

2019 m. vykdant stebėseną atlikta 62 pastatų fotofiksacija, parengta 62 valstybės saugomų kultūros paveldo objektų esamos būklės apžiūros aktai. Interneto skyriuje „Stebėseną“ toliau pildomas „Naujos statybos senamiestyje“ ir „Viešųjų erdvių ir želdynų“ skyriai, nuolat papildant procesus atspindinčiomis informatyviomis nuotraukomis.

2020 m. atliekant šį darbą **numatoma** atlikti iki 100 objektų apžiūras ir fotofiksacijas, pradėti rengti stebėsenos rezultatų apibendrinimus, juos kas 1-1,5 mėn. skelbiant Agentūros svetainėje ir socialiniame fb tinkle.

Projektų viešinimas

Vadovaujantis 2019-03-07 d. pasirašytu Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 30-569/19 kovo mėn. **pradėti vieši projektinių pasiūlymų, numatomų įgyvendinti Senamiestyje arba jo apsauginėje zonoje, pristatymai** bei aptarimai Agentūroje pradėti 2019 m. kovo 26 d. 2019 m. kovo – gruodžio mėn. įvyko 56-erių Senamiestyje projektuojamų pastatų ir viešųjų erdvių projektinių pasiūlymų vieši aptarimai. Daugiausiai visuomenės dėmesio sulaukė ne projektuojami pavieniai objektai, o **viešosios erdvės** (skveras priešais Šv. Onos bažnyčią, Kalnų parko teritorija, Šv. Stepono skveras ir gatvė, Vokiečių gatvė) ir **pastatų grupės** (Sodų 14, LMTA studijų miestelis Olandų 21A, Bokšto 21A, K. Sierakausko 25, Aukštaičių 2, Žygimantų 3, Baltasis skg. 8). Viešų svarstymų pasėkoje pradėta nauja praktika, kai su visuomene aptarinėjamos būsimų viešųjų erdvių **tvarkybos projektų rengimo užduotys**, jų turinys. Tokio pobūdžio diskusijos kilo dėl Vokiečių g., Šv. Stepono g. skvero. Visuomenės dėmesio sulaukė projektinių pasiūlymų aptarimai yra aprašomi, informacija skelbiama agentūros interneto puslapyje.

2019 m. pristatyti išskirtinės architektūros pavienių naujų pastatų senamiestyje projektiniai pasiūlymai: Krivių 13A, Stukos-Gucevičiaus 5, Tiltu 9, deja, nesulaukė didesnio visuomenės, gyventojų ar specialistų dėmesio. Pastatų Raugyklos 9, Krivulės 3 projektinių pasiūlymų pristatyme apsilankė tik keli gretimų sklypų savininkai ir gyventojai, kėlę jiems

aktuales klausimas dėl būsimos pastato įtakos jų gyvenimo kokybei – naujo pastato artumas nuo esamų gyvenamųjų namų, vaizdo pro langus apribojimas, automobilių parkavimas esamoje teritorijoje. Beveik pusė (26) viešam aptarimui pateiktų projektų buvo patalpų paskirties keitimas, nesudominęs nė vieno žmogaus.

2020 m. **numatoma** tobulinti šių viešų svarstymų įtraukiant vietos bendruomenės kokybę, informaciją apie juos skleisti internete, jų pasėkoje rengti rezultatų apibendrinimus, juos teikiant vyriausiajam architektui.

Dailių amatų, etnografinių verslų ir mugių programa

Pagal Strateginio plano užduotį 2.3.2.3. „Įgyvendinti projektus, kurie padėtų atgaivinti amatus ir smulkia prekybą istoriniame centre, sukurti sezonines amatų mugių tradicijas.“

Parengta **10 informacinių pranešimų** spaudai apie Amatų programos dalyvių veiklą, galimybę vilniečiams ir miesto svečiams dalyvauti programos dalyvių vykdomuose mokomuosiuose-kūrybiniuose užsiėmimuose, parodose, teminėse paskaitose ir kituose renginiuose. Suorganizuota **11 posėdžių** dėl programos dalyvių bendros tikslinės veiklos, miesto renginių organizavimo, pasiruošimo naujam turizmo sezonui, švietėjiškos veiklos, projektų rengimo ir įgyvendinimo, dėl Amatų programos tęstinumo po 2020 metų. Nuolat vykdyta stebėseną ir fotofiksacija apie galerijose-dirbtuvėse vykdomą veiklą, parodas, pažintinę – mokomąją veiklą, dalyvavimą Vilniaus miesto šventėse. Atlikti 4 iš anksto suplanuoti kontroliniai galerijų-dirbtuvių veiklos patikrinimai, 2 neplaniniai. Vilniaus m. savivaldybei svarstant klausimus dėl patalpų nuomos pratęsimo su amatų programos dalyviais ir jų veiklos tikslingumo miestui, parengtos **10 rekomendacijų** pratęsti patalpų nuomos sutartis ir **5 rekomendacijos** dėl amatininkų projektų rėmimo. Rengiantis naujam turizmo sezonui, peržiūrėtos programos dalyvių internetinės svetainės, tikslinti viešai pateikti duomenys. Miesto amatų žinomumui didinti bendradarbiaujama su Turizmo ir konferencijų biuru „Go Vilnius“. 6-iose galerijose-dirbtuvėse: VšĮ Amatų ir menų centre „Nauja Sirena“, UAB Baltijos gintaro meno centre, VšĮ „Vitražo manufaktūra“, VšĮ „Vilnensis“, Senujų amatų dirbtuvėse, UAB „Jūratės“ manufaktūra“ nustatyti laiku vykdyti amatų pristatymai, gamybos procesų demonstravimai ir mokymai anglų kalba.

Bendradarbiaujant su Vilniaus dailių amatų asociacija (toliau – VDAA), agentūros iniciatyva parengti ir įgyvendinti 2 projektai. Projektui „**Amatų atspindžiai romantiškajame Vilniuje**“ gautas 7 tūkst. Eur finansavimas iš Lietuvos kultūros tarybos. Išleistas dvikalbis leidinys „Amatų atspindžiai romantiškajame Vilniuje; patalpintas internete: <http://www.vsaa.lt/index.php/informacinis-centras/vsaa-leidiniai/>.

Projekto „**Europos dailių amatų dienos Vilniuje**“ (toliau – EDAD) įgyvendinimui Vilniaus savivaldybė skyrė 2,5 tūkst. Eur. Bendradarbiaujant su Prancūzijos nacionaline amatų taryba, Vilniaus dailių amatų asociacija bei jos nariais balandžio 5-7 dienomis jau penktus metus vyko „Europos dailių amatų dienos Vilniuje“. Šių metų tema „**Amatai – vietiniai savitumo ženklai**“. Renginių metu vilniečiai ir miesto svečiai galėjo nemokamai aplankyti 15 amatų dirbtuvių, kur vyko 30 nemokamų renginių, surengtos 4 teminės parodos, dalyvavo virš 750 žmonių (2018 m. – 600). Daugiau renginių ir dėmesio buvo skiriama jaunimui. Agentūra yra pagrindinis EDAD organizatorius Vilniuje, kurios iniciatyva renginiai išsiplėtė ir buvusiose Lietuvos sostinėse Trakuose ir Kaune. Kadangi renginiai yra nemokami, kasmet EDAD dalyvių skaičius auga. Viešose vietose kabinami plakatai, informacija apie renginius skelbiama per įvairius internete ir fb paskyroje - viso 28skelbimai. Tai nauja ir stiprėjanti Europos kultūrinė-socialinė tradicija, garsinanti amatininkystę, jos tradicijas ir puoselėtojus. Pastebima, kad miesto amatais vis labiau domisi vietos bendruomenės, mokyklos. Dalyviai ne tik sužino apie amatus, jų istoriją ir raidą, bet ir susipažįsta su amatininkais, jų verslo galimybėmis.

Kovo 1-3 d. Vilniaus amatininkai, Agentūrai koordinuojant **dalyvavo Kaziuko mugėje**

su savo amatų vėliavomis ir apranga, skelbė Kaziuko mugės atidarymą bei pranešė, kad mugė vyksta Vilniaus istoriniame centre, kuris švenčia įstoјimo į UNESCO 25-metį. Amatininkų procesija tradiciškai, kaip ir kismet, nuspalvino mugės atidarymo eitynes.

Rugpjūčio 23-24 d. kartu su pagrindiniais organizatoriais – Vilniaus dailiųjų amatų asociacija, **surengta Šv. Baltramiejaus mugė**. Ši atkurta istorinė amatininkų mugė jau aštuntą kartą vyko Rotušės aikštėje, ją dedikavus UNESCO 25-mečio metams. Drauge paminėtas ir Baltijos kelio 30-metis, skambant Baltijos kelio himnui „Bunda jau Baltija“ bei visiems mugės dalyviams susikimbant rankomis. Mugėje vyko eilė teatralizuotų pramoginių viduramžių renginių, o daugiau nei 70 amatininkų-rekonstruktorių demonstravo ir mokė įvairiausių senovės amatų paslapčių. Agentūroje 2 dienas buvo skaitomos paskaitos apie sveiką mitybą viduramžiais (prof. Rimvydas Laužikas), apie renesanso laikotarpio odinius dirbinius (dr. Arūnas Puškorius), kaip XVI a. istorinės technologijos taikomos šiuolaikinėje knygrišystėje (meistras Rimas Supranavičius), kokias bausmes taikė budeliai XV – XVII a. (istorikas Vaidotas Pakalniškis). Dalyvavo virš 60 žmonių. Visuose miesto amatų renginiuose, kur vyksta edukacinės veiklos bei amatų demonstravimai, dalyvavo daug jaunimo, šeimų su vaikais, užsienio svečių.

Sukurtas **plakatas „Nematerialus paveldas - Amatų tradicijos kuria miesto kultūrą“**, kuris reprezentuodamas Vilniaus dailiųjų amatų programą, buvo eksponuotas 15-tame Pasaulio paveldo miestų organizacijos (OWHC) kongreso tarptautiniame plakatų konkurse vykusiame Krokuvoje. Plakate naudotas Vilniaus įtraukimo į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą 25-mečio logotipas. Kongrese Vilnių atstovavęs Agentūros vadovas dalyvavo PPMO regioninių sekretariatų pasitarimuose: Centrinės ir Rytų Europos regiono pasitarime jo siūlymu perrinktas regioninio sekretoriato vadovas – Akos Capdebos, Budapestas, šiuos įgaliojimus perleido Michal Krasucki, Varšuva. Kongrese slaptu balsavimu renkant naują PPMO valdybą, G. Rutkauskas buvo išrinktas balsų skaičiavimo grupės nariu.

Dalyvaujant miesto festivalyje „Kultūros naktis 2019“ Agentūros kiemelyje suorganizuota istorinių amatų renginys „**Amatai – Vilniaus savitumo ženklai**“. Dalyvavo 14 amatininkų iš 9 dirbtuvių, jie 4 valandas mokė dalyvius tradicinių amatų gamybinės praktikos, leido patiems renginio dalyviams kurti ir gaminti. Metraštininko kiemelyje dar nėra buvę tokio lankytojų antplūdžio. Jau antrus metus dominavo šeimos su jaunesnio amžiaus vaikais, kurie norėjo susipažinti su amatais ir juos išbandyti.

„Kultūros paso mokymus „**Vilniaus tradiciniai amatai**“ 2019 m. pasirinko virš 150 antrų – šeštų klasių mokinių, kurie gilino savo žinias apie tradicinius miesto amatus, mugės ir jų istoriją, lankė amatininkų dirbtuves. Ši „Kultūros paso“ programos dalis paskatino siekti aukštesnės edukacinės paslaugų kokybės, padidėjo teikiamų paslaugų vartotojų skaičius, pati įstaiga labiau įsitraukė į mokinių kultūrinį ugdymą bei paskatino Amatų programoje dalyvaujančius amatininkus pritaikyti jų teikiamas ugdymo paslaugas įvairių amžiaus grupių poreikiams.

2020 m. numatoma **tęsti** tradicinių miesto ir tarptautinių renginių organizavimą, **didesnį dėmesį skiriant virtualioms**, internete prieinamoms priemonėms bei garsinimui.

Informacinio centro veikla: Senamiesčio bendruomenės ugdymas

Vykiant Strateginio uždavinį 2.3.2.4. „Ugdyti Senamiesčio bendruomenę, skatinti bendrijų (pastatų ir teritorijų tikrųjų šeiminių) steigimąsi“

2019 m. Informacinis centras tęsė edukacinę veiklą, skirtą vietos bendruomenių, vaikų ir jaunimo istorinio-kultūrinio bei paveldosauginio sąmoningumo ugdymui. 2019 m. prioritetu buvo pasirinktas edukacijos formų ir turinio atnaujinimas. Šalia tradicinių ekskursijų bei paskaitų pradėta **organizuoti kultūrinius protmūšius bei orientacinius žaidimus** Vilniaus senamiestyje. Vaikų vasaros atostogų metu buvo organizuojama **dviejų pamainų stovykla**

„Vilniaus istorijos spalvos“ 9-14 metų vaikams. Kokybiniu ir kiekybiniu pokyčiu tapo ir sėkmingas Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros **įsijungimas į Kultūros paso projektą**.

2019 m. Informacinio centro paslaugomis pasinaudojo 773 vaikai, iš kurių 414 apsilankė pagal Kultūros paso programą. Šiomet Kultūros paso priemonėje Lietuvos mokyklos galėjo rasti 3 Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros pasiūlytus užsiėmimus: interaktyvios pamokos 1-5 kl. moksleiviams „Vilniaus tradiciniai amatai“ bei „Vilniaus įkūrimo legendos“ ir protmūšis „Vilnius- 25 metai UNESCO Pasaulio paveldo sąrašė“, skirtas 9-12 kl. moksleiviams. Didžioji dauguma dalyvavusiųjų atvyko iš Vilniaus miesto ir rajono mokyklų, dviejų klasių sulaukta iš Alytaus. Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros organizuotoje stovykloje „Vilniaus istorijos spalvos“ (dvi pamainos) dalyvavo 40 vaikų, kurių 24 iš sunkiau gyvenančių šeimų ir remiami Vilniaus miesto savivaldybės.

2019 m. Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūroje perskaitytos 9 **paskaitos vaikams „Vilnius- UNESCO Pasaulio paveldo miestas“**, kuriose dalyvavo 174 moksleiviai. Šiais metais Informacinis centras rengė ekskursijas vaikams tema „Daugiatautis Vilnius“. Deja, ši tema sulaukė mažesnio nei įprastai mokyklų susidomėjimo (ekskursijas užsakė 4 mokyklos, dalyvavo 72 vaikai). Dar viena naujovė – **orientaciniai žaidimai tema „Romantiškojo Vilniaus istorijos“** Vilniaus senamiestyje buvo pradėti organizuoti 2019 m. birželį. Rengiant šiuos interaktyvius pasivaikščiojimus įvairaus amžiaus vilniečiams siekiama populiarinti UNESCO inicijuotą **kelionių platformą „Pasaulio paveldo kelionės“ („World Heritage Journeys“)**, kurioje Vilnius yra įtrauktas į „Romantiškosios Europos“ maršrutą. Užsiėmimus išbandė 73 moksleiviai ir 46 suaugusieji.

Buvo tęsiama visuomenės **paveldosauginio ugdymo veikla**. 2019 m. įvyko 8 ciklo **„Kultūros paveldas per pietus“** ir 4 Europos paveldo dienų renginiai. Juose viso dalyvavo virš 500 vilniečių. Tuo tarpu 2017 m. renginiuose dalyvavo apie 450 vilniečių, o 2018 m. - apie 260 žmonių. Renginių ciklas „Kultūros paveldas per pietus“ pradėtas 2017 metais. Paskutinį mėnesio ketvirtadienį per pietų pertrauką vyksta teminės ekskursijos į mažai žinomus, bet reikšmingus ir įprastai nelankomus Vilniaus paveldo objektus. 2019 m. sausio 31 d. apie Visų Šventųjų bažnyčią ir šalia jos buvusį karmelitų vienuolyną pasakojo gidė - Liuda Matonienė. Kovo 28 d. apie Tiškevičių rūmų architektūrinius istorinius tyrimus pasakojo architektas- restauratorius Vytenis Zilinskas. 2019-04-18 d. vyko inžinieriaus-restauratoriaus Petro Kanevičiaus paskaita „Sluškų rūmai“. Balandžio 25 d. apie Lietuvos rašytojų rūmų istoriją ir dabartinę veiklą pasakojo Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkė Birutė Jonuškaitė - Augustinienė. Gegužės 30 d. Aušros Vartų architektūrinius tyrimus ir atnaujinimo planus pristatė architektė - restauratorė Alina Samukienė. Birželio 28 d. apie restauruojamus Vainų rūmus pasakojo architektai-restauratoriai Robertas ir Gražina Zilinskai. Liepos 17 ir 18 d. vyko viešos ekskursijos Vilniaus Didžiosios sinagogos archeologinių tyrimų vietoje Vokiečių g. 13A. Archeologų grupės vadovas Dr. Jon Seligman ir archeologas Justinas Račas papasakojo apie šių metų atradimus. 2019 m. gruodžio 19 d. vyko ekskursija po Paupio rajoną, kuriame vyksta buvusios pramoninės teritorijos atnaujinimo darbai. Ekskursiją vedė agentūros specialistai.

2019 m. **Europos paveldo dienų** (toliau – EPD) tema „Kultūros paveldas: pažink ir pramogauk“. 2019 m. agentūra organizavo 4 EPD renginius: rugsėjo 20 d. agentūros salėje vyko protmūšis „Vilniaus senamiestis – 25 metai UNESCO pasaulio paveldo sąrašė“ skirtas Vilniaus mokyklų vyresniųjų klasių moksleiviams. Dalyvavo Žvėryno gimnazijos ir Vilniaus raj. Nemėžio Šv. Rapolo Kalinausko gimnazijos moksleiviai. Rugsėjo 21 d. Šv. Kazimiero bažnyčioje vyko prof. Leopoldo Digrio vargonų koncertas ir pasakojimas apie Šv. Kazimiero bažnyčios vargonus. Rugsėjo 22 d. Šv. Kazimiero bažnyčioje istorikas Dr. Liudas Jovaiša vedė ekskursiją po bažnyčią, o vargonais grojo Jarūnė Barkauskaitė. Šv. Kazimiero bažnyčioje šie renginiai vyko 2 kartus, antrasis renginys buvo skirtas Vilniaus miesto neįgaliųjų draugijos nariams. Visų trijų renginių Šv. Kazimiero bažnyčioje bendraorganizatoriai: Šv. Kazimiero bažnyčia ir Dr. Liudas Jovaiša. Renginiai buvo Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo

sklaidos, atgaivinimo ir leidybos projekto „Paveldo kalba kartoms“ dalis (rėmėjas: LR Kultūros paveldo departamentas). 2019 m. EPD renginiuose viso dalyvavo apie 230 lankytojų.

2020 m. numatoma rengti **daugiau žaisminių ugdomųjų užsiėmimų lauke** – orientacinių žaidimų, fotografavimo įgūdžių mokymo ir teminių pasivaikščiojimų, o taip pat **virtualių, interaktyvių** ugdymo priemonių: gausiai iliustruotų paskaitų, protmūšių, ekskursijų.

Apibendrinimas ir pasiekti rodikliai

Igyvendinant Paramos skyrimo kultūros paveldo statinių tvarkybai programas sutvarkyta 70 avarinių balkonų (skirta 203 665,16 Eurų) ir 8-ių kultūros paveldo pastatų išorė (skirta 295 137 Eurų parama pastatų savininkams). Didėjantis prašymų dėl paramos tvarkybai skaičius liudija augantį gyventojų ir pastatų savininkų sąmoningumą, pasitikėjimą savivaldybės vykdomomis programomis ir jų nauda. Būtina tęsti šias programas, pagal galimybes didinant paramos apimtį.

Projektinių pasiūlymų viešinimas yra 2019 metų naujovė. Iki 2019 m. pabaigos agentūroje įvyko 56-erių Senamiestyje projektuojamų pastatų ir viešųjų erdvių projektinių pasiūlymų aptarimai, nustebinę menku vietos bendruomenės domėjimusi ir ribotu prisidatomų projektų vertės, svarbos, pasekmių supratimu. Daugiausiai visuomenės dėmesio sulaukė ne projektuojami pavieniai objektai, o **viešosios erdvės**. Apibendrinant šį pirmąjį devynių mėnesių viešųjų aptarimų laikotarpį, akcentuotina, kad tik 10 projektų sulaukė platesnio visuomenės dėmesio ir buvo aktyviai, racionaliai aptarinėjami. Agentūros nuomone, padėtis palaiapsniui keisis – visuomenės dėmesys išankstiniam projektų svarstymui didės, drauge augs visuomenės įsitraukimas į išankstinius būsimo plėtros ir tvarkybos procesus. Savo ruožtu Agentūra gerins informavimo būdus ir intensyvumą, skatindama visuomenės domėjimąsi, racionalų ir atsakingą įsitraukimą į tokius svarstymus. Agentūra ateityje numato iki viešojo susirinkimo skirti daugiau laiko išankstinėms vietos gyventojų ir verslininkų apklausoms, gautų siūlymų aptarimui Plėtros departamente, jų rezultatų apibendrinimui ir viešinimui.

Igyvendinant "Dailiųjų amatų, etnografinių verslų ir mugių programą" 5-ą kartą surengtos tarptautinės „Europos dailiųjų amatų dienos“ (30 renginių, 4 parodos), Šv. Baltramiejaus mugė, Kaziuko mugės amatininkų procesija, renginys „Amatai – Vilniaus savitumo ženklai“, „Kultūros paso“ edukacija „Vilniaus tradiciniai amatai“, projektas „Amatų atspindžiai romantiškajame Vilniuje“. Programos amatininkai kasmet agentūrai pateikia savo veiklos rezultatus, o agentūros specialistai atlieka visos programos įgyvendinimo apibendrinimą. 2019 m. amatininkai su savo gaminiiais dalyvavo 23-juose miesto, 55-iuose šalies ir 32 tarptautiniuose renginiuose; surengė 58 nemokamas parodas, dalyvavo 35 šalies ir 26 tarptautinėse parodose; įgyvendino 45 projektus, 15 iš jų - tarptautiniai. Galerijose-dirbtuvėse apsilankė virš 185 tūkst. lankytojų, tai beveik dvigubai daugiau nei 2018 m. Surengti 4226 mokomieji-ugdomieji užsiėmimai (11 400 dalyvių), 1210 pažintinių ekskursijų, kurių metu vyko amatų pristatymai ir gamybinių procesų demonstravimai. Lyginant su ankstesniais metais, pastebėtas augantis jaunimo domėjimasis amatininkyste, ypač praktiniais užsiėmimais, augantis užsieniečių domėjimasis miesto šventėmis.

Ugdant Senamiesčio bendruomenę ir jaunuomenę surengta 20 renginių vietos bendruomenei (tame tarpe 4 Europos paveldo dienų renginiai, 10 ciklo „Kultūros paveldas per pietus“ renginių, 8 proginiai UNESCO 25-mečio renginiai; viso 500 dalyvių; 38 renginiai moksleiviams (773 dalyviai), tame tarpe 2 vaikų vasaros stovyklos, parengti 162 informaciniai straipsniai: 55 internetui ir 107 fb-kui, parengta viena paroda. 2019 m. naujovė: šalia tradicinių ekskursijų bei paskaitų imta **organizuoti kultūrinius protmūšius bei orientacinius žaidimus**. Kokybiniu ir kiekybiniu pokyčiu tapo ir sėkmingas Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros **įsijungimas į Kultūros paso projektą**.

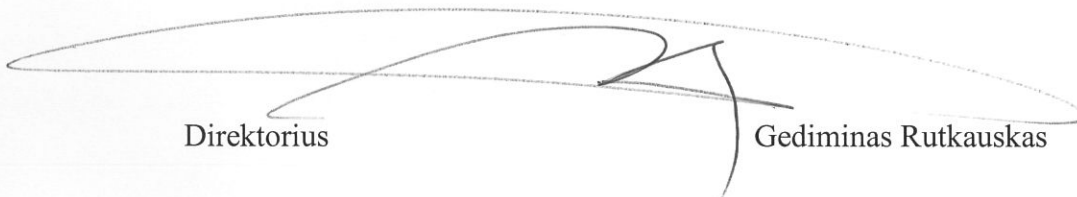
2019 m. prioritetu buvo *Vilniaus istorinio centro įtraukimo į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą 25-mečio* progos paminėjimas. Nepaisant to, kad tikslinių lėšų šiai svarbiai progai paminėti neskirta, parengtas specialus proginis logotipas, mobilaus bei virtualaus formatų paroda „Vilniaus senamiesčio apsauga ir tvarkyba 1994 – 2019“, surengti 8 specialūs proginiai renginiai, tame tarpe agentūros vadovo pranešimas Minske bei plakato, mininčio Vilniaus UNESCO 25-mečio jubiliejų, pristatymas Pasauliniame PPMO kongreso konkurse Krokuvoje.

2019 m. įstaiga bendradarbiavo su UNESCO Pasaulio paveldo centru koordinuojant UNESCO PPC ir The National Geographic kelionių platformos „Pasaulio paveldo kelionės“ („World Heritage Journeys“) maršrutui. „Romantiškoji Europa“ rengtas propagavimo priemonės: video filmuką, žinutes socialiniuose tinkluose, reklaminius skelbimus.

2019 m. birželio mėn. įstaigos vadovas atstovavo Vilnių Pasaulio paveldo miestų organizacijos Kongrese Krokuvoje, kur pristatė plakatą teminei parodai, aktyviai teikė siūlymus organizacijos regioninio darbo organizavimo klausimais.

2019 m. įstaiga tęsė veiklą tarptautinėje ICOMOS organizacijos veiklų sferoje – įstaigos vadovas skaitė paskaitas: Izraelio bibliotekininkų organizacijos kvietimu apie Didžiosios sinagogos memorializavimo projektus ir jų perspektyvas M. Mažvydo bibliotekoje; ICOMOS Baltarusija kvietimu - Minske vykusiame kultūros paveldo seminare, skirtame Baltarusijos nacionaliniam konkursui „Įveiklintas paveldas“ apie 1998 – 2018 m Vilniaus istorinio centro kompleksinės tvarkybos ir gyventojų įtraukimo į šį procesą patirtis.

Šis tarptautinis bendradarbiavimas bus tęsiamas ir 2020 m., **daugiau dėmesio bendradarbiavimui su PPM organizacija ir Rygos bei Talino miestams.**

Direktorius Gediminas Rutkauskas